

## Pogovori.

Pozdravljeni v novem letu, ljubi znanci, stari in nove prijatelji! Kako igra uredniku od radosti srce, da se jih toliko zbira okrog dragega nam lista! Ta list se nam zdi kakor prijazno drevo: nekateri zahajajo radi v njegovo senco, da pod njim po domače pokramljajo; drugi se radujejo pomladi njegovega cvetja, kadar brenčé po njem marljive bučelice; drugi zopet pričakujejo sadú, in ko je dozorel, veselé se njegovega okusa, njegove obilnosti.

Tako se zbirajmo tudi nadalje pod tem drevesom, da pokramljamo prav zaupno in preprosto, a vedno z najboljšim namenom! Tu ne sme biti zamere, nevolje, pač pa odkritost in poštenost.

Kdo bi se čudil, da je novo leto s svojim pomenom tudi navdušilo dva pesnika! Tako-le sta zapela:

Ob novem letu.

Ohromel mi pegaz je krilati.  
Žalostno poveša svoja krila,  
sila ga vpognila je nemila.  
S čim mu, revež, hočem pomagati?  
Vprašal umne sem za svet zdravnike,  
smrti in življenja posrednike,  
ki jim znana bol je pesnikova vsaka.  
Diagnoza njih je bila taka:  
„Ker zobati para več ne mara,  
sama suha kost jo je in koža,  
smrt jo že z roko koščeno boža;  
dolgo pač ne bo več — vboga para —  
stara je že reva, stara!“  
Devetere Muze ve!  
V dno srca beseda me je spekla,  
ki so usta jo zdravniška rekla.  
Pegaz, neumrli pegaz da umira!  
Ne zamerite, gospodje vi zdravniki,  
kaj, ko zdravi vaši bi bili bolniki!  
Oprostite, če vam pesnik protestira.  
Pegaz moj, jedina radost moja,  
moje vse, moj drugi jaz,  
misli mojih živi ti izraz,  
pot naj bi končana bila tvoja?  
Ne, moj pegaz, ne!  
Črna more le zavist  
smrt nesmrtnemu želeti,  
s smehom pesnikovo bedo zreti.  
Ej, ta posel mi ne zdi se čist.

Glej, glej roke zlobne:  
Kdo bi mislil? Jaz nikdar.  
Svet res polen je prevar!  
Glej je v sklepu igle drobne.

Hura! Konec je težav!  
Pegaz moj že dviga, širi krila,  
nova ga prešinila je sila.  
Tja do sinjih nebesnih višav,  
tja v sosedstvo milijonov  
dviga ga polet krepak.  
Kaj mu čmernih mar Katonov!  
Le za svoje briga naj se vsak!  
Dvigaj, pegaz moj, le dvigaj  
tja v nadzemske se višine,  
a iz srca svojega globine  
nova pesem mi se vžigaj!

Nova v novem spet poletu  
vri iz srca pesem glasna:  
bol pokopana je v starem letu,  
v novem bodo ti vremena jasna! —  
Le vri iz srca, hiti v svet  
in reci mu, oznani:  
„Zastonj rohniš, zastonj besniš,  
dviguješ v zlobni se nakani:  
naj hrum je tvoj, ko vihre piš,  
zatreti pesmi nisi v stani.  
Iz groba nova vstaja spet,  
krepkejši le je njen polet!“

E.

Voščilo k novemu letu.

„Zdaj, ko ob mrzlem novem leti  
ljudje srečo si voščé,  
moreš drugim srečo želeti,  
tud' ti Fran! Poskušaj le!“

Tako Bog k meni je govoril,  
ko sem premišljeval,  
kaj b' zdaj ob novem letu storil?  
vam kaj voščil al' molčal?

Saj veste, da sem rad poslušal  
dobrega Boga ukaz:  
voščilce to sem zložil' skušal,  
s katerim zdaj pozdravljam Vas:

Pozdravljeni mi vsi bodite,  
Vi bralci „Dom in sveta“!  
Bog živi Vas! In vi živite  
srečno — še mnoga leta!“

Franjo Koseški.

Dragi nam gospod Koseški! Ne bomo Vas hudo kritikovali; ob novem letu bodi „prima lectio brevis“: a dovolite nam, da dvomimo o tistem božjem govoru in ukazu, zakaj pesmica Vaša ima žal le preveč človeških napak na sebi.

L.

G. S. M.

Kjer večna luč mil svit razliva,  
je moj najljubši kraj.  
Predragi Jezus tu prebiva,  
zato — moj zemski raj — — itd.

Zakaj ne bi začeli z novim letom kritike pesmice z novimi glasovi? Pravimo: novimi glasovi. Koliko pesnikov smo že presojali, in častiti bravci so imeli priliko spoznavati marsikoga misli in želje, bolje ali slabše izražene: a ni nam v roke prišla pesem, ki bi opevala najvišja čustva, namreč verska. In vendar: ali ni naša vera najlepša poezija? In predmetov — ali jih res ni v njej? Seve, „Dom in svet“ ni nabožen list, ki bi objavljaval nabožne pesmi: a čuditi se le smemo, da tudi naši boljši in najboljši pesniki zajemajo tako redko snovi iz verskega nazarja. Da, o Ormuzdu, Brahmi in Alahu pevajo: o pravem in resničnem Bogu tako malo! Zato nam je kaj ugajal ta „poskus“, ki ima navedene vrstice. Vaša pesem je polna čutenja, kaže živo prepričanje o verski



resnici, da biva Bog v najsvetejšem zakramentu. Ni čuda, da Vam beseda teče lahko in gladko, da se logično vrsti misel za mislijo. Oblika vendar ni dovršena. Pogrešamo zlasti krepkih rim. Večinoma so vse na poudarjen *é*: srce — skoro že; me je — njemu se; mi je — krepko me; — tebi le — oziram se itd. Tako ne smete. Tudi apostrofi so odveč. Kakor namreč od drugih, tako zahtevamo tudi od Vas, da naj se verski predmeti obdelujejo v najlepši obliki. Nikdar ne bomo trpeli, da naj bi bilo za „pobožne ljudi“ vse dobro. — Prav to rečemo tudi o drugi: „Zgubljena ovčica.“ Nekoliko predolga je, pač pa je polna hvaležne ljubezni do Jezusa, dobrega pastirja. „Pastirčka“ imenovati ga ne smete, ker je dovolj velik in umen, da ima ime „pastir“. — Le tako naprej! Ako se boste vspeli še nekoliko više v tehniki, gotovo boste mogli v marsikateri duši vzbuditi čistih čustev in blagih mislij, kakor ste jih že izrazili v omenjenih pesmih.

G. Pavlov: „Ostavljeni pevec“ (alegorija), prva „pesem“ in „Slavčku“, druga „pesem“. „Ako najdejo milost v kritiških Vaših očeh, naj zagledajo čim preje beli dan v „Dom in

svetu“. Tako ste nam pisali. Nikar „milosti“ prositi! Dobra stvar se priporoča sama. Te milosti jima ne moremo izkazati, da bi „beli dan“ gledali v listu. Preslabo sta napravljeni, pa tudi duha nista prav posebnega. „Alegorija“ Vaša je prava „uganka“; nismo vedeli, kaj hočete ž njo pokazati.

Kadar širijo se zvoki  
s strun na harfi moji,  
vspavajo me v sen sladak,  
zabljeni za kruh so znóji . . .

To je menda kaka „eolska harfa“, ki svira sama, ker drugače si ne moremo misliti, kako bi ubirali strune in — spali. Tudi se nam zdi posebne vrste otrok ta, ki stega po „zvezdici vrh neba ročice tako, da se utruji — koprnenja“. „O sen sladak! iz Tebe nisem več prebudil se otrok nežni“: dajte, dajte — le vzbudite se, in bo za Vas bolje, kakor če samo sanjate. Premalo realnega življenja, premalo logičnega mišljenja! Življenje vzemite, kakor je; opazujte, kaj je v njem resničnega, in vam ne bo treba peti:

A vam, o strune zvoke,  
otročjih dnij spomin,  
na veke zvest ostanem  
jaz, jada, boli sin.

M. B.



## Vabilo na naročbo za l. 1900.

Ni nam v mislih, da bi z obilnimi obljubami pridobivali naročnike, četudi si jih želimo. List brez naročnikov je obed brez gostov. Upamo pač, da smo jih pridobili z dosedanjim delom.

Nikakor pa ne želimo naročnikom samo nakladati neki naroden davek, temveč želimo podajati jim toliko, da jim ne bo žal za naročnino.

„Dom in svet“ ne bo samo za baval, ampak tudi učil. Trudili se bomo, da bo vsa tvarina tehtna brez praznih besed. Smer lista je prijazna realizmu, naše naziranje je pa krščansko-versko. To naziranje je po našem globokem in trdnem prepričanju neizrekljivo ugodne umetnosti. Mnogi kličejo: „Napredek“, storé pa zanj malo: mi hočemo zanj resno delati v umetnosti in v vedi.

Čislane naročnike lepo prosimo, naj nam zaupajo in se ne bojé, ako kaj rečemo svobodneje. Brez odkritosrčnosti ni napredka. „Dom in svet“ ni samo za jeden stan, ampak za vse Slovence. V njem naj se izraža občeslovski duh. Pustite, strankarji, nezaupnost in poslušajte nas: videli bode, da se lahko in dobro razumemo, ako le hočemo.

Naročnina za l. 1900. je ta-le: Za celo leto 8 K 40 h, za pol leta 4 K 20 h, za četrt leta 2 K 10 h. Za dijake je znižana cena po 6 K 80 h na leto. Za neavstrijske dežele je naročnina 2 K 40 h višja; za Ameriko 2 dolarja.

Uredništvo in založništvo.